

Dagthema: Talenten

Overweging 13 november 2016 – Henk Kemper

Medevoorganger: Corrie Keijzer

“... Wat is jouw talent? Wat is aan jou gegeven?
Zijn het je hulpvaardige handen? Of je strelende handen.
Zijn het je luisterende oren,
waardoor mensen met hun verhaal bij jou terecht kunnen?
Of zijn het je voeten,
die anderen de hulp brengen die ze nodig hebben ...”

Eerste lezing: 2 Tessalonicenzen 3, 7 – 14

Tweede lezing: Lucas 19, 11 – 28

Openingsgebed

Onnoembare,
Wij bidden om de kracht
van uw Geest in ons hart.
Wij keren terug bij onszelf
en alles wat ons ter harte gaat
in deze wereld.
Wij worden stil om ons hart te openen
voor schepping en creativiteit.
Voor de stralen van licht
en de klank van liefde.
Schud ons los
uit de verkramping van strijd en onrust.
Maak onze adem weer tot levensadem
en tot bron van moed en zeker weten.
Geef ons de levende woorden van uw schrift.
Ter herkenning en om
opnieuw ontmoeting aan te gaan.
Amen.

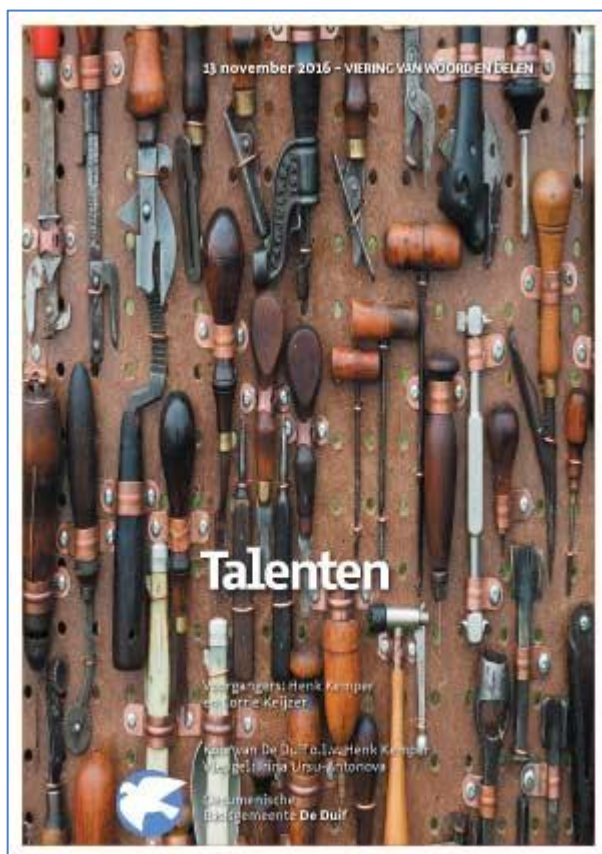
Lied: Die om mij smeekt

H.Oosterhuis/T.Löwenthal

Refrein (1. koor 2. allen)

Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.

Die mij niet, sleurde, niet duwde, maar wenkte,
over uw drempel.

Die de sluier van mijn angst niet scheurde,
maar optilde.
Die met enkel uw stem mij zo vermurwde,
dat ik wilde.

Refrein (1. koor, 2. allen)

Ooit door geruchten over U geknecht.
Nu zonder angsten, eindelijk verwacht ik U.

Refrein (1. koor, 2/3 allen)

Welkom en inleiding

Goedemorgen, mede namens Corrie, hartelijk welkom in deze viering van schrift en tafel. Bekende, vertrouwde gezichten zien we én we zien gezichten van mensen die ik voor het eerst mag begroeten: voel je allemaal, stuk voor stuk welkom, dit uur. Of je hier vaak komt, af en toe of voor de eerste keer: ik hoop dat we je een uur van bezinning en rust kunnen bieden. Laat de muziek en de woorden je maar gewoon overspoelen. Weet dat je hier, in dit Godshuis en bij deze gemeenschap, altijd welkom bent.

Het thema van vandaag luidt "Talenten." Zoals altijd heb ik Fred gevraagd een afbeelding te zoeken bij dit begrip. Met zo'n vraag springt hij niet lichtzinnig om.

Hij mailde mij: "Natuurlijk heb ik even gegoogled."

Hij vond: Een talent (Latijn: talentum, van Oudgrieks: τάλαντον, talanton "gewicht") was een massa-eenheid uit de oudheid. Een talent was de massa water waarmee een amfora kon worden gevuld. Er waren verschillende talenten: Een Grieks of Attisch talent was 26 kilogram, een Romeins talent was 32,3 kilogram, een Egyptisch talent was 27 kilogram en een Babylonisch talent was 30,3 kilogram.

Talent?

Een talent was in de oudheid ook de aanduiding van een grote geldswaarde die door de toenmalige Grieken en Joden werd gebruikt, maar het kon ook een bepaald gewicht aan goud of zilver betreffen, in het Nieuwe Testament van de Bijbel is deze gelijk aan 34,2 kilogram.

Een talent kon door één persoon slechts worden verdiend door een paar jaar te werken. Het zilveren talent kwam overeen met wat een arbeider destijds in veertien jaar kon verdienen.

Talent heeft ook nog een andere betekenis: die van 'begaafdheid.' Dan spreken we van een bijzonder goed ontwikkelde eigenschap van een bepaald persoon. Iemand kan bijvoorbeeld talent hebben voor bepaalde schoolvakken of wetenschappen, werkzaamheden, creatieve uitingen (kunst), sociale interacties et cetera.

Bij talent, in de betekenis van begaafdheid, spelen de aangeboren eigenschappen een grote rol. Dat is iets anders dan 'vaardigheid,' waarbij vooral ervaring en handigheid een rol speelt. Vandaar de afbeelding op de voorzijde: talenten, gevisualiseerd als gereedschap, talenten die je gegeven worden. Je krijgt het aangereikt om er vaardig mee te worden en daardoor iets te creëren of te ontwikkelen.

Ziehier een aantal invalshoeken die ik straks in verband zal proberen te brengen met de lezingen van vandaag. Laten we eerst een moment van stilte en rust zoeken om ons open te stellen voor Gods woorden en Zijn Geest.

Gebed

Eeuwige en Barmhartige,
voor uw aangezicht ontmoeten wij elkaar
in de gesprekken over het Boek.
De woorden die ons nagelaten zijn om mee te stoeien,
mee te leven, mee te worstelen.
Geef ons een open hart en open ogen
voor de werkelijkheid van onze naaste.
Neem de angst voor de vreemde,
het onbekende van ons weg.
Laat uw licht schijnen over goede en heilige woorden
die al eeuwenlang mensen de weg hebben gewezen op hun levenspad.
Wees bij ons in woord en geest. Amen.

Lied: Hore mijn oor

J.Meijer/T.Löwenthal

Hore mijn oor het ongehoorde,
dat ik bedacht ben op wat ik zie,
onze monden dat zij vrede roepen,
onze handen dat zij troosten.
Dan zullen mijn voeten gaan waar liefde is,
mijn hart overvloeien van vreugde.

Lezing: 2 Tessalonicenzen 3, 7 – 14

U weet zelf wat het betekent ons na te volgen. Toen we bij u waren, hebben we ons dagelijks werk niet verwaarloosd en op niemands kosten geleefd. Integendeel, we hebben ons ingezet en ingespannen, dag en nacht hebben we gewerkt om niemand van u tot last te zijn. Niet dat we geen aanspraak konden maken op uw ondersteuning, maar we wilden onszelf tot voorbeeld stellen, zodat u ons zou navolgen. Toen we bij u waren, hebben we herhaaldelijk gezegd dat wie niet wil werken, niet zal eten.

We horen dat sommigen van u hun werk verwaarlozen, dat ze zich niet nuttig maken maar zich slechts onledig houden met nutteloze bezigheden. In naam van de Heer Jezus Christus dragen wij dergelijke mensen nadrukkelijk op rustig hun werk te doen en hun eigen brood te verdienen. Broeders en zusters, doe het goede, zonder op te geven, en wees op uw hoede voor wie geen gehoor geven aan wat wij in deze brief schrijven. Ga niet met hen om, dan zullen ze zich schamen.

Lied: Naar Prediker

H.Oosterhuis/H.Heuvelmans

Tijd van vloek en tijd van zegen,
tijd van droogte, tijd van regen,
dag van oogsten, tijd van nood,
tijd van stenen, tijd van brood,
tijd van liefde, nacht van waken,
uur der waarheid, dag der dagen,
toekomst die gekomen is,
woord dat vol van stilte is.

Tijd van troosten, tijd van tranen,
tijd van mooi zijn, tijd van schamen,
tijd van jagen nu of nooit,
tijd van hopen dat nog ooit.
Tijd van zwijgen, zin vergeten,
nergens blijven, niemand weten.
Tijd van kruipen, angst en spijt,
zee van tijd en eenzaamheid.

Wie aan dit bestaan verloren
nieuw begin heeft afgezworen,
wie het houdt bij wat hij heeft,
sterven zal hij ongeleefd.
Tijd van leven om met velen
brood en ademtocht te delen.
Wie niet geeft om zelfbehoud,
leven vindt hij honderdvoud.

Lezing: Lucas 19, 11 - 28

De gelijkenis van de koning en de drachmen

Aan de mensen die stonden te luisteren, vertelde hij nog een gelijkenis, aangezien hij nu dicht bij Jeruzalem was en zij dachten dat het koninkrijk van God nu spoedig zou aanbreken. Hij zei: 'Een man van voorname afkomst ging op reis naar een ver land om het koningschap in ontvangst te nemen en dan terug te keren. Hij riep tien van zijn dienaren bij zich, gaf elk van hen honderd drachme en zei tegen hen: "Ga daarmee handeldrijven terwijl ik weg ben." Maar zijn landgenoten haatten hem en stuurden afgevaardigden achter hem aan met de boodschap: "We willen niet dat die man koning over ons wordt!" Bij zijn terugkeer, toen hij het koningschap had ontvangen, liet hij de dienaren aan wie hij het geld had gegeven bij zich roepen om te vernemen wat ze met handeldrijven hadden verdiend. De eerste kwam en zei: "Heer, uw geld heeft het tienvoudige opgeleverd." Zijn meester zei: "Voortreffelijk, je bent een goede dienaar. Omdat je betrouwbaar bent geweest in iets zeer gerings verleen ik je het bestuur over tien steden." De tweede kwam zeggen: "Uw geld, heer, heeft het vijfvoudige opgebracht." Tegen hem zei hij: "Jij krijgt het bestuur over vijf steden." Toen kwam de derde dienaar, die zei: "Heer, hier is uw geld, ik heb het in een doek voor u bewaard. Ik was bang voor u, omdat u een streng man bent die terugvordert wat hij niet heeft gestort en oogst wat hij niet heeft gezaaid." Zijn meester zei tegen hem: "Je bent een slechte dienaar, met je eigen woorden zal ik je veroordelen! Je wist dat ik een streng man ben en terugvorder wat ik niet heb gestort en oogst wat ik niet heb gezaaid? Waarom heb je mijn geld dan niet bij de bank in bewaring gegeven? Dan had ik het bij mijn terugkeer met rente kunnen opvorderen." En tegen degenen die erbij stonden zei hij: "Neem hem de honderd drachme af en geef ze aan de knecht die het tienvoudige verworven heeft." Ze zeiden tegen hem: "Heer, hij heeft al het tienvoudige!" "Ik zeg jullie: wie heeft zal nog meer krijgen; maar wie niets heeft, hem zal zelfs wat hij heeft worden ontnomen. En die vijanden van mij die niet wilden dat ik koning over hen werd, breng hen hier en dood ze voor mijn ogen." Na deze woorden trok Jezus verder, op weg naar Jeruzalem.

Overweging

Wat een hardvochtigheid vandaag in de lezingen. Paulus die verklaart dat wie niet werken wil, ook niet zal eten. En Jezus die een verhaal vertelt over een voorname en rijke man, die graait wat niet van hem is en die oogst wat hij niet zaaide. Het is op het eerste gezicht geen taal van Jezus zoals we hem kennen.

Het is misschien goed te weten dat het verhaal volgt op het verhaal dat we twee weken geleden hoorden, het verhaal van tollenaar Zacheüs die tot inkeer kwam en een ander pad insloeg. Het verhaal van vandaag volgt daarop.

Startkapitaal

Het is het verhaal van een man die zijn dienaren opdraagt om, in zijn afwezigheid, handel te drijven en hen een startkapitaal geeft. Tien dienaren krijgen ieder honderd drachmen. Bij de terugkeer van de voorname man is het afrekendag. In het verhaal krijgen we slechts van de eerste drie dienaren te horen hoe het ze vergaan is.

De eerste wordt rijkelijk beloond omdat de honderd drachmen het tienvoudige hebben opgebracht. De tweede dienaar heeft het bedrag verviervoudigd. Ook mooi. En de derde geeft slechts terug wat hem in bewaring was gegeven. Dat nu stemt de voorname man tot grote ontevredenheid en boosheid. Zou dat ingegeven zijn door het feit dat de angstige dienaar hem eigenlijk de les leest? Die dienaar zegt immers openlijk tegen zijn baas dat hij hem een streng man vindt die vordert wat hij niet heeft gestort en oogst waar hij niet heeft gezaaid. Dat is nog al wat. De boosheid kan niet ingegeven zijn door een eventueel verlies, want... reken even mee: de eerste dienaar maakte met de honderd drachmen, duizend drachmen winst; tezamen elfhonderd drachmen. De tweede dienaar maakte van honderd drachmen, zeshonderd drachmen; winst vijfhonderd. Niet gek en in deze dagen van 0%-vergoeding op ons spaartegoed zéker een ongekende winst: van tweehonderd drachmen tijdens een buitenlands reisje zeventienhonderd drachmen laten maken. Kom er maar om.

De rijkaard had wat dat betreft niet te klagen, lijkt me. Of... zouden de zeven dienaren die we hier niet in beeld krijgen het ook slecht hebben gedaan. Maar dan nog...

Nee, er moet een andere clou zijn, denk ik.

Werk niet verzaken

Maar eerst wil ik graag kijken naar de woorden van Paulus. De woorden die hij richt tot de mensen van Tessalonica, de hoofdstad van de Romeinse provincie Macedonië in het noorden van Griekenland. Het belangrijkste thema in de brief is dat Paulus mensen oproept om hun werk niet te verzaken.

Hij zet nogal krachtig neer dat hij tijdens zijn eigen verblijf in de gemeenschap op niemands kosten heeft geleefd; dat hij heeft voorzien in zijn eigen onderhoud.

Hij wilde geen aanspraak maken op de ondersteuning door anderen. Hij zegt: “we wilden onszelf tot voorbeeld stellen, zodat u ons zou navolgen.” Dit lijkt mij een sleutelzin. Paulus’ levenswerk was het verkondigen van het gedachtegoed van Jezus, die ons een andere God liet zien en die ons voorhield dat we samen werk moeten maken van een leefbare samenleving. Ik denk dat dát het is wat Paulus bedoelt met zijn woorden: wie niet wil werken, zal niet eten. De woorden hebben een dubbele lading: wie niet wil werken aan de totstandkoming van een betere samenleving zal er ook niet van mee-eten. Die ziet daar toch geen nut van in. Paulus houdt dus de mensen voor wat de kracht van een gemeenschap is. Dat je samen tot meer in staat bent dan in je eentje. Dat je samen meer en beter gebruik kunt maken van de talenten van ieder lid van de gemeenschap. In de tegenstelling hiervan

schrijft Paulus dat mensen die niet mee willen doen, dan maar hun eigen werk moeten doen en hun eigen brood verdienen. Hun eigen werk is: “ik voor mezelf en de opbrengst is voor me eigen.” Egocentrisme in plaats van gemeenschapszin.

Verschillende gaven

Het is niet voor het eerst dat we Paulus horen over deze thematiek.

In 1 Korintiërs 12, de verzen 4 tot en met 11 schrijft Paulus tot de bewoners van Korinthe: “Er zijn verschillende gaven, maar er is één Geest; er zijn verschillende dienende taken, maar er is één Heer; er zijn verschillende uitingen van bijzondere kracht, maar het is één God die ze allemaal en bij iedereen teweegbrengt. In iedereen is de Geest zichtbaar aan het werk, ten bate van de gemeente. Aan de een wordt door de Geest het verkondigen van wijsheid geschonken, aan de ander door diezelfde Geest het overdragen van kennis; de een ontvangt van de Geest een groot geloof, de ander de gave om te genezen. En weer anderen de kracht om wonderen te verrichten, om te profeteren, om te onderscheiden wat wel en wat niet van de Geest afkomstig is, om in klanktaal te spreken of om uit te leggen wat daar de betekenis van is. Al deze gaven worden geschonken door een en dezelfde Geest, die ze aan iedereen afzonderlijk toebedeelt zoals hij wil.”

Hier ligt in mijn ogen de parallel met Jezus' gelijkenis van de koning en de drachmen. Jezus is, zo staat er, dicht bij Jeruzalem. Velen dachten dat hij het wel even zou fixen: koning worden, leider van de Joden, de Romeinen er uit werken. Velen dachten in termen van machten en krachten en zagen in Jezus de nieuwe leider van het volk. Ze dachten dat het Koninkrijk van God spoedig zou aanbreken, maar gaven daar niet de invulling aan zoals Jezus dat bedoelde. Het was dus noodzakelijk dat hij de toehoorders duidelijk maakte waar het Koninkrijk van God écht over gaat. Dat gaat over eerlijkheid en het aanwenden van talenten die je gegeven zijn om juist aan dát Koninkrijk te kunnen bijdragen.

De toevertrouwde drachmen in het verhaal staan voor de talenten die jou zijn toevertrouwd. Het is goed om die talenten aan te wenden ten gunste van een gemeenschap. Er het tienvoudige van maken is dan: tien keer zoveel meer mensen inspireren die zich aan jou spiegelen en meedoen aan de totstandbrenging van Het Koninkrijk. We kunnen niet genoeg mensen met die intentie hebben. Bang zijn voor verlies of voor een hardvochtig oordelende heer is niet aan de orde. Als je werkt voor een betere wereld waar ieder mens recht van spreken en van leven heeft, leidt dat slechts tot een mooiere wereld. Goed en zo bedoeld in Gods ogen. Je woekert dan met je talenten en verbetert er het aanzien van de wereld mee.

Waardeloos bezit

Het louter verzamelen van bezit dat niemand ten nutte komt is waardeloos.

Zo was er eens een rijke man die zijn hele leven hard gewerkt had, met als enige doel rijk, heel rijk te worden. Het geld dat hij had verdiend, verstopte hij in zijn huis op een plaats waarvan hij dacht, dat niemand daar ooit achter zou kunnen komen. Iedere avond als hij de deuren en de luiken gesloten had, haalde hij de zakken met geldstukken tevoorschijn en telde ze na. Maar op een dag slaagden dieven er toch in het geld te vinden en de man bleef berooid en wanhopig achter.

Zijn buurman die hem hoorde jammeren over zijn verloren goudstukken, wilde hem troosten. Hij vroeg hem mee te gaan naar het strand, om daar de lege geldzakken te vullen met mooie gladde stenen. ‘Dan kun je elke avond voortaan die stenen gaan tellen in plaats van de goudstukken. Dat maakt in wezen geen enkel verschil, want heb je ooit een cent van al je bezit uitgegeven?’

Laten wij in de goede zin 'handeldrijven' met de ons gegeven talenten. We hebben er allemaal van. Ieder heeft eigen talenten; gebruik ze en stel ze ten dienste van de gemeenschap; dat is onze opdracht.

*Hore mijn oor het ongehoorde,
dat ik bedacht ben op wat ik zie,
onze monden dat zij vrede roepen,
onze handen dat zij troosten.
Dan zullen mijn voeten gaan waar liefde is,
mijn hart overvloeien van vreugde.*

Wat is jouw talent? Wat is aan jou gegeven? Zijn het je hulpvaardige handen? Of je strelende handen. Zijn het je luisterende oren waardoor mensen met hun verhaal bij jou terecht kunnen? Of zijn het je voeten die anderen de hulp brengen die ze nodig hebben? Wat het ook is: mogen het bijdragen zijn aan het creëren van Gods Koninkrijk op aarde. Daarbij zijn wij als gereedschap in de handen van Gods wijsheid.

Moge het zo zijn.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof dat ik nooit alleen loop
op de weg die mij voert naar later.
Ik besef dat al mijn lotgenoten Godgenoten zijn.
Ik beloof daarom niet alleen van mijzelf uit te gaan,
maar ook proberen zal door andere ogen
Gods horizon te zien, daar waar de hemel
de aarde raakt en alles één wordt.
Ik erken dat dood en onrecht, strijd en onmacht,
verdriet en pijn ook mijn verantwoordelijkheid zijn.
Ik geloof dat God het lijden niet wil,
maar vrijheid wenst, geluk en vrede.
Ik geloof dat Hij daarom de volledige Mens heeft gezonden
die groter is en sterker is dan wij.
Die ons liefhad en leed,
die stierf en opstond uit de dood, om te bewijzen
dat God met ons altijd zal doorgaan.
Omdat Zij het werk dat ooit begonnen is niet loslaat.
Amen.

Collecte

Tafelgebed: Moge ons voor waar verschijnen *H.Oosterhuis/T.Löwenthal*

Moge ons voor waar verschijnen,
die genoemd wordt zoon der mensen,
die gezegd wordt dood maar levend,
die gehoopt wordt mens voor allen.

Moge ons verschijnen deze,
niet in droom, in stand van sterren,
niet als spiegelbeeld in water,
maar in mensentaal van liefde.

In dit mensenbrood gebroken,
levenskansen, recht voor allen,
in het drinken van de beker,
in vergeving en ontferming.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Nodiging, breken en delen van brood en wijn

Lied: Liefde lichaam van zon

H.Oosterhuis/T.Löwenthal

Liefde. Liefde.
Liefde, lichaam van zon
zachtheid van de sterke
liefde ziel van ontferming.

Woord lankmoedig en trouw
fijner dan fijnoud
zoet als de zoetste honing.

Tienvoud in ons midden, water uit de rots,
vogels uit de hemel, land ons beloofd,
wijnstok, oogst van tarwe, brood der armen.

Woord in ons vlees,
rots van erbarmen,
sterk als de dood ben je. (2x)

Liefde. Liefde.

Gedachten rond het thema

Geef ons de kracht om in onze dagen
liefde te delen met vriend en vijand.
Laat ons toch niet almaar alleen proberen
om in één keer de wereld te veranderen.
Laat ons er wel vandaag al aan beginnen.
Het wel te doen met U, samen met U.
Wanneer ik niet begrijpen wil dat mensen
Uw werktuig moeten zijn, bestaat U niet.
Bestaan ook wij niet zoals Jezus was,
die deelde wat hij had, ook van zichzelf.
Als wij hem naleven in brood en wijn
zullen wij nog verbaasd zijn wat er overblijft.
Omdat de liefde steeds gedeeld kan worden
tot in het oneindige. En niet slechts voor onszelf.
Laat ons vertrouwen, God, in al het goede
dat Gij tot stand wilt brengen in Uw mensen.
Maak mij, maak ons dan tot Uw instrument.
Maak ons tot werktuig van gerechtigheid.

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Activiteiten en informatie voor de komende periode

Lied: Wat vrolijk over u geschreven staat

H.Oosterhuis/A.Oomen

Wat vrolijk over U geschreven staat:
dat Gij zijt de gloed van al wat leeft,
de ziel die vonkt of als een brand uitslaat,
de adembron die ons te drinken geeft.

Wat vurig staat geschreven: dat Gij komt
'redden wat verloren is', dat woord,
dat Gij het hart hebt ogen dat Gij hoort,
'Ik zal er zijn', zonsopgang, nieuw verbond.
Dat hoge woord geschreven wit op zwart,
trouw van trouw, hoe heeft het ons bevrijd,
beschaamd, vervoerd, getroost, dan weer getart.
hoe dorsten wij te weten wie Gij zijt.

Wegzending en zegenbede

We zijn aan het einde gekomen van deze viering.
Bedankt voor jullie aanwezigheid. Ook iedereen die achter de schermen (of vóór de
schermen) werk verrichtten, bedankt. Zonder elkaar kunnen we het immers niet.

Laten we zo meteen de wereld ingaan, maar niet voordat we gevraagd hebben
om de onmisbare zegen.

Moge de Eeuwige u zegenen en u beschermen,
moge de Eeuwige het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn,
moge de Eeuwige u zijn gelaat toewenden en u vrede geven.”

Allemaal een prachtige week gewenst, een mooie zondag en tot straks bij de koffie.